

VN/5488/2026-STM-6

☐	Föreskrift
☒	Anvisning
☐	Rekommendation

Bestämmelser på vilka behörigheten att utfärda anvisningarna grundar sig
Lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023) Lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) Hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) Sjukförsäkringslagen (1224/2004) Reglementet för statsrådet (262/2003, 22 §) Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) Läkemedelslagen (395/1987)
Målgrupper
Välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen
Giltighetstid
16.4.2026 – tills vidare

Styrdokument – Fördelningen av ansvaret och kostnaderna för läkemedelsbehandling i vissa fall

Social- och hälsovårdsministeriet gör aktörerna uppmärksamma på att de ska iaktta den gällande lagstiftningen, och anvisar välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen om förfarandena för att på behörigt sätt verkställa ansvaren för ordnandet av och kostnaderna för läkemedelsbehandlingen och minska riskerna i anknytning till läkemedels- och patientsäkerheten och övriga skadliga följder.

Enligt 68 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) ansvarar den behandlande enheten för de läkemedel som ges till patienten under tiden för slutna vård. Verksamhetsenheten ansvarar för läkemedel som ges vid öppen mottagning på en hälsovårdscentral, ett sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet när läkemedlen ges av en läkare, tandläkare eller, under uppsikt av en läkare eller tandläkare, någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Närmare bestämmelser om när läkemedel ges under uppsikt av en läkare eller tandläkare får enligt 2 mom. i den paragrafen utfärdas genom förordning av statsrådet. Det har inte utfärdats någon sådan förordning.

Social- och hälsovårdsministeriet har fått kännedom om, att patienter i många välfärdsområden har anvisats av en tjänstenhet för öppen vård inom hälso- och sjukvården att skaffa ett läkemedel som behövs i behandlingen av en sjukdom från ett öppenvårdsapotek och ta med läkemedlet till ett sjukhus eller en vårdcentral för poliklinisk dosering. I dessa fall har det varit fråga om sådana läkemedelspreparat som inte kan doseras hemma av patienten, utan som förutsätter att en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården förbereder läkemedlet för användning när det behövs, doserar det för patienten och följer upp att läkemedlet tas. I dessa fall ska kostnaden för läkemedlet därför ingå i hälso- och sjukvårdens patientavgift som en del av vården.

Tillgodoseendet av patienternas rättigheter förutsätter att den patient som behöver läkemedlet inte blir tvungen att i strid med de gällande bestämmelserna själv betala det läkemedel som hör till vårdenhetens kostnadsansvar. Enligt de gällande bestämmelserna ska patienten inom den offentliga hälso- och sjukvården inte själv behöva skaffa det läkemedel som hen behöver när läkemedlet omfattas av det organiserings- och

VN/5488/2026-STM-6

kostnadsansvar som välfärdsområdets tjänstenhet inom hälso- och sjukvården har. När förfarandena varierar i olika välfärdsområden försätts patienterna dessutom i en sinsemellan ojämlig ställning på grundval av sin bostadsort.

Förfarandet där patienter på öppenmottagningen på tjänstenheter inom hälso- och sjukvården i välfärdsområdena förutsätts skaffa läkemedel som behövs för behandling av sjukdomar från öppenvårdsapotek och ta det med till sjukhuset eller vårdcentralen för att få läkemedelsbehandling vid verksamhetsenheten inom hälso- och sjukvården följer inte de gällande bestämmelserna i de fall som beskrivs ovan och medför flera betydande risker.

Det är tjänstenheten inom hälso- och sjukvården som ansvarar för alla de läkemedel som den förvarar, förbereder för administrering eller doserar för patienten. Vid tjänstenheterna inom hälso- och sjukvården får läkemedel hanteras endast av personal som har lämplig utbildning för detta, och det är tjänstenheternas ledning som ansvarar för att läkemedlen används på behörigt sätt. Läkemedlets lämplighet och säkerhet ska säkerställas innan det används. Ansvaret för de läkemedel som ska ges åt patienter inom slutenvård ligger hos den behandlande tjänstenheten inom hälso- och sjukvården, och detsamma gäller de läkemedel som ska ges under uppsikt av en läkare eller en tandläkare. När läkemedlet har skaffats utanför tjänstenheten (t.ex. när patienten har skaffat det själv från ett öppenvårdsapotek), kan den tjänstenhet inom hälso- och sjukvården som ansvarar för administreringen inte säkerställa att läkemedlet transporteras, förvaras eller hanteras på behörigt sätt och därför inte heller ansvara för läkemedlets kvalitet, förvaring eller eventuella fel. Ett förfarande där man vid tjänstenheten inom hälso- och sjukvården använder läkemedel som patienten själv skaffat stämmer därför inte överens med de gällande bestämmelserna och kan således inte tillåtas.

Det kan också uppstå situationer där det läkemedel som patienten skaffat inte kan ges som planerat vid tjänstenheten inom hälso- och sjukvården. Då har patienten inte den nytta av läkemedlet som har eftersträvt. Dessutom medför detta extra läkemedelskostnader och eventuellt ökat läkemedelsavfall. Till exempel läkemedelsbehandlingen av cancer beror i många fall på hur patienten mår när behandlingen ska ges och på patientens blodprovresultat, eller något annat som uppdagas precis före läkemedelsbehandlingen. Beslutet om att läkemedlet inte ska ges kan fattas först när patienten besöker tjänstenheten. Ett läkemedel som ska förvaras kallt kan inte användas längre om det har hunnit bli uppvärmt eller redan förberetts för att användas. Då kan läkemedlet inte heller ges till en annan patient eftersom det läkemedel som patienten skaffat själv inte får användas för andra. Läkemedlet kan inte heller returneras till det apotek som gett ut läkemedlet.

Läkemedel som ersätts av sjukförsäkringen

Läkemedelsersättningarna är en del av den lagstadgade sjukförsäkringen. Genom sjukförsäkringen får patienten ersättning för läkemedelskostnader som orsakats av behövlig sjukvård. För att få ersättning krävs det recept. Dessutom förutsätter läkemedelsersättningen att Läkemedelsprismyndigheten har fastställt att läkemedlet är ersättningsgillt och fastställt ett skäligt partipris för läkemedlet som kan godtas som ersättningsgrund. De läkemedel som används inom öppenvården levereras från öppenvårdsapotek.

Enligt 2 kap. 3 § 4 punkten i sjukförsäkringslagen (1224/2004) betalas det ingen ersättning för kostnader för läkemedelsbehandling som ges vid öppen mottagning i samband med sjukvård som anordnas av ett välfärdsområde. Även om Läkemedelsprismyndigheten har fastställt att läkemedlet är ersättningsgillt betyder det inte att läkemedlet inte omfattas av välfärdsområdenas finansieringsansvar till exempel i de fall som beskrivs i detta styrbrev.

Under den senaste tiden har man märkt att läkemedelsföretagen i allt större utsträckning ansöker hos Läkemedelsprismyndigheten om ersättningsgiltighet för sådana läkemedel som hör till välfärdsområdets finansieringsansvar förutsatt att sjukvården ordnats av välfärdsområdet.

Folkpensionsanstalten har till uppgift att verkställa Läkemedelsprismyndigheten beslut om läkemedels ersättningsgiltighet. Folkpensionsanstalten fattar också besluten om grunderna för beviljandet av rätt till ersättning och om de utredningar som behövs. I vissa fall kräver Folkpensionsanstalten en redogörelse om den vård som ska ges och den instans som ansvarar för ordnandet av vården. I dessa fall kan Folkpensionsanstalten neka att bevilja rätt till ersättning om läkemedelsbehandlingen ges i samband med sjukvård som ordnas av ett välfärdsområde, Helsingfors stad eller HUS-sammanslutningen.

Social- och hälsovårdsministeriet betonar att ordnandet av läkemedelsbehandlingarna och förfarandena med kostnadsansvaret bör basera sig på den gällande lagstiftningen och på de principer som gäller

VN/5488/2026-STM-6

patientsäkerheten och patienters likabehandling. Valfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen ska inom den sjukvård som de ordnar säkerställa att anskaffningen av läkemedel, kostnadsansvaret och läkemedelsbehandlingen i praktiken är sinsemellan förenliga och följer lagstiftningen.

Mer information

Vesa Jormanainen, medicinalråd, fornamn.efternamn@gov.fi

Kanslichef

Veli-Mikko Niemi

Medicinalråd

Vesa Jormanainen

Bilagor

Sändlista Valfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen

För kännedom Social- och hälsovårdsministeriets avdelningar
Läkemedelsprisnämnden
Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet
Tillstånds- och tillsynsverket
Folkpensionsanstalten